

<https://doi.org/10.34862/rbm.2023.2.13>

otrzymano: 15 X 2023, zaakceptowano: 16 XII 2023

Iwona Maria Ładysz
Uniwersytet Dolnośląski DSW we Wrocławiu
iwona.ladysz@dsw.edu.pl
<https://orcid.org/0000-0003-0893-7335>

**Pierwsza edycja seminarium naukowej
„Współczesne wyzwania administracji publicznej”,
Uniwersytet Dolnośląski DSW, Wrocław, 30 września 2023 r.**

Uniwersytet Dolnośląski DSW we współpracy z fundacją Warszawskie Seminarium Aksjologii Administracji zorganizował 30 września 2023 r. dla studentów kierunku administracja seminarium naukowe pt. *Współczesne wyzwania administracji publicznej*. Wydarzenie odbyło się w Auli Uniwersytetu Dolnośląskiego DSW we Wrocławiu. Seminarium zostało zrealizowane w ramach programu „Administracja pod kontrolą”, finansowanego ze środków Funduszu Sprawiedliwości. Program ma na celu rozpowszechnianie idei kontroli społecznej oraz działań strażniczych jako możliwości uczestnictwa obywateli w demokratycznym państwie prawnym, także na szczeblu lokalnym.

Seminarium poświęcone było wyzwaniom i oczekiwaniom, przed którymi stoi współczesna administracja publiczna, a w szczególności: zadaniom związanym z wdrażaniem zmian prawnych i organizacyjnych systemu bezpieczeństwa państwa, polityce ochrony danych osobowych, wdrażaniu postanowień dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) w sprawie otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego, świadczeniu nieodpłatnej pomocy prawnej, wykorzystaniu nowych technologii, a także oczekiwaniom co do poziomu usług publicznych oraz kontroli społecznej funkcjonowania administracji.

Seminarium naukowe otworzyła Dziekan Wydziału Studiów Stosowanych dr Joanna Minta, prof. Uniwersytetu DSW, która przywitała zgromadzonych gości oraz przybyłych ekspertów.

Jako pierwszy wystąpił prof. zw. dr hab. Piotr Mickiewicz z Uniwersytetu Dolnośląskiego DSW we Wrocławiu z referatem pt. *Administracja lokalna wobec wyzwań wynikających ze zmian prawnych i organizacyjnych systemu bezpieczeństwa państwa*. Prelegent przypomniał, że obowiązujące regulacje prawne pozwalają na uznanie za wiodące zadanie władz administracyjnych niwelowanie procesów ograniczających osiągnięcie oczekiwanych możliwości funkcjonowania społeczeństwa jako wspólnoty obywatelskiej. Dostosowując tę rolę władz administracyjnych do sfery bezpieczeństwa uznać należy, że celem podejmowanych działań powinno być zarówno niwelowanie zagrożeń, ryzyka ich wystąpienia, jak i kreowanie procesów stwarzających szanse rozwojowe. Tym samym koncepcja zapewniania bezpieczeństwa w jednostce administracyjnej powinna mieć cechy kompleksowego oraz – przynajmniej – średniokresowego planu działań podejmowanych na terenie tej jednostki administracyjnej i równocześnie uwzględniać zakres programów krajowych. Ta druga cecha staje się coraz bardziej istotna ze względu na zapisy ustawowe zarówno pandemiczne, jak i te przyjęte w roku 2022. Treść ustawy o obronie Ojczyzny zakłada znaczną centralizację systemu bezpieczeństwa. Zapisy te na nowo określają, a w zasadzie ograniczają, status władz samorządowych oraz nakładają obowiązek wykonywania nałożonych zadań w zakresie egzekwowania świadczeń osobistych i rzeczowych oraz ochrony ludności. W praktyce więc rolę władz wykonawczych szczebla powiatu i gminy w takich obszarach jak: zarządzanie kryzysowe, obrona cywilna, ochrona ludności będzie przygotowanie podległej administracji do wykonywania nałożonych lub – co najwyżej uzgodnionych – zadań, wkomponowanie zaleceń władz wojewódzkich do własnych planów działania oraz ich modyfikacja, będąca w praktyce koncepcją dostosowania pozostałego w dyspozycji potencjału ludzkiego i sprzętowego do przedsięwzięć realizowanych samodzielnie. Abstrahując od potrzeby wdrażania tych rozwiązań podkreślić należy, że wymuszają one przygotowanie programów obowiązujących w dłuższym wymiarze czasu oraz ograniczają zakres samodzielnie projektowanych działań na rzecz zapewniania bezpieczeństwa przez władze samorządowej jednostki administracyjnej. Przesuwają także obszarowo problematykę bezpieczeństwa jako zadania własnego władz samorządowych w sferę bezpieczeństwa publicznego, zwłaszcza społecznego i socjalnego, przeciwdziałania zjawiskom dysfunkcji społecznych oraz ku problematyce jakości życia. Dostosowanie do tych wymogów kreuje określone zagrożenia dla jakości i komplementarności lokalnych programów bezpieczeństwa, gdyż wymaga to nieco innego podejścia do ich konstrukcji.

Największą trudnością najprawdopodobniej będzie zdefiniowanie na poziomie lokalnym, uniwersalnych ograniczeń dla poczucia bezpieczeństwa, postrzeganego indywidualnie przez każdego obywatela oraz wykształcenie postaw pozwalających na zapewnienie bezpieczeństwa własnego i stosowanie bezpiecznych rozwiązań oraz form zachowań w życiu codziennym. Natomiast w odniesieniu do sfery zarządzania bezpieczeństwem uznanie, iż istotnym elementem planu zapewniania bezpieczeństwa społeczności lokalnej jest stworzenie systemu powiązań podmiotów publicznych i niepublicznych przygotowanych do wspólnego prowadzenia działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa społeczności lokalnej. Rozwiązaniem tego problemu jest skoncentrowanie się na równoległym niwelowaniu określonych zagrożeń oraz prowadzeniu przedsięwzięć umożliwiających budowanie tzw. bezpiecznych przestrzeni. Powinny być one określane nie tylko przestrzennie (jako enklawy terytorialne stwarzające funkcjonującym w nich osobom poczucie braku zagrożenia), ale także podmiotowo jako wzajemnie się przenikające sfery aktywności społecznej, które kreują procesy ograniczające lub zwiększające poczucie bezpieczeństwa.

Wystąpienie dr Emilii Kuczmy z Uniwersytetu Dolnośląskiego DSW we Wrocławiu pt. *Wdrożenie polityki ochrony danych osobowych* traktowało o najistotniejszych założeniach ochrony danych osobowych zawartych m. in. w dokumencie *Polityka bezpieczeństwa danych osobowych*, niezbędnym w podmiotach funkcjonujących w sferze administracji publicznej. Przypomnienie o celach ochrony danych osobowych w administracji, czy wskazanie podstawowych obowiązków administratora ze sfery administracji publicznej to tylko jeden z ważniejszych punktów tego dokumentu, który powinien być w sferze działania administracji jednym z podstawowych. Warte przypomnienia były także zadania i rola Inspektora Ochrony Danych w instytucjach i podmiotach administracji, jako punktu opiniotwórczego i doradczego dla administratora. Nie zostały pominięte również konieczne do wskazania w *Polityce bezpieczeństwa danych osobowych* i do zastosowania u administratora środki techniczne i organizacyjne, których celem jest ochrona danych osobowych. W podsumowaniu wskazano, iż *Polityka* ma być praktycznym do wykorzystania w instytucji dokumentem, z pomocą którego administrator wdroży zasady ochrony danych osobowych we wszystkich procesach i procedurach.

Dr hab. Bogusław Przywora prof. UJD z Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie przedstawił referat pt. *Rola administracji w świadczeniu*

nieodpłatnej pomocy prawnej jako nowe zadanie publiczne. Celem wystąpienia było wskazanie, jaką rolę administracja może spełniać w realizacji nieodpłatnej pomocy prawnej. Nieodpłatna pomoc prawna kierowana ma być, zgodnie z założeniem do osób, które borykają się z problemem prawnym. Profesjonalny prawnik w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej wskaże zainteresowanym obywatelom, jakie są ich prawa i obowiązki oraz pokaże sposób rozwiązania ich problemu prawnego. W tym zakresie przed administracją stoją nowe wyzwania, jak wesprzeć ten proces organizacyjnie i informacyjnie, oraz które organy i w jakim zakresie miałyby brać udział w realizacji nieodpłatnej pomocy prawnej. Zagadnienie niezwykle istotne z punktu widzenia zadania publicznego, a jego prawidłowa organizacja na pewno przyczyniłaby się do bardziej efektywnego realizowania pomocy prawnej w Polsce.

Dr Patryk Gutierrez, przedstawiciel Komisji Praw Człowieka i Praworządności przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych we Wrocławiu, wygłosił referat pt. *Wpływ nowych technologii na dostęp do informacji publicznej.* Nowe technologie w postaci elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej (dalej: ePUAP) mają korzystny wpływ na dostęp do informacji publicznej. W szczególności podkreślić należy możliwość złożenia wniosku o udostępnienie informacji publicznej do podmiotu obowiązującego do jej udostępniania. Złożenie takiego wniosku przy użyciu ePUAP nie tylko pozwala wnioskodawcy zaoszczędzić czas, ale i ograniczyć jego wydatki pieniężne. Jest to widoczne w porównaniu do sytuacji, gdy przekazanie takiego wniosku odbywa się, np. za pośrednictwem tradycyjnej poczty. Z drugiej strony podmiot, który obowiązany jest do udostępnienia informacji publicznej, przy wykorzystaniu odpowiedniego systemu repertoryjno-biurowego może szybciej pozyskać wnioskowaną informację publiczną oraz za pośrednictwem ePUAP w krótszym czasie (w porównaniu do poczty tradycyjnej) ją przekazać wnioskodawcy.

Kolejne wystąpienie mgr Katarzyny Lenczyk-Woronieckiej z Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej – Państwowego Instytutu Badawczego nosiło tytuł *Otwieranie danych publicznych, czy samorząd jest na to gotowy?* Prelegentka skupiła się na próbie odpowiedzi, czy samorządy są przygotowane na realizację tego nowego zadania i krótko przedstawiła rozwój prawodawstwa w tym obszarze. Zaprezentowała prognozę wartości rynku otwartych danych na 2025 rok według raportu Europejskiego Portalu Otwierania Danych. W głównej części wystąpienia przedstawiła wyniki badania statystyk dotyczących informacji dostępnych

na portalu dane.gov.pl. Ich analiza prowadzi według niej do wniosku, że niestety samorządy nie są gotowe do procesu otwierania danych publicznych, a przyczyny takiego stanu nie zostały do tej pory zdiagnozowane. Na koniec wystąpienia przedstawiła kilka przykładów praktycznego ponownego wykorzystania danych otwartych.

Dr Artur Łysoń z Uniwersytetu Dolnośląskiego DSW we Wrocławiu wygłosił referat pt. *Kontrola społeczna funkcjonowania organów jednostek samorządu terytorialnego na przykładzie raportu o stanie jednostek samorządu terytorialnego*. W pierwszej kolejności przedstawione zostały ramy prawne funkcjonującej od 2018 r. instytucji prawnej raportu o stanie jednostki samorządu terytorialnego. Szczególny nacisk położono na praktyczne problemy związane ze stosowaniem tych przepisów oraz warunki udziału mieszkańców danej jednostki samorządu terytorialnego w debacie nad raportem. Następnie przedstawiono wyniki badań empirycznych związanych z rzeczywistym udziałem mieszkańców w debatach nad raportami. Badaniu poddano wszystkie gminy i powiaty z obszaru województwa dolnośląskiego, jak również wszystkie województwa samorządowe w kraju oraz miasta będące stolicami tych województw. W konkluzji stwierdzono, że zainteresowanie mieszkańców wspólnot samorządowych udziałem w debatach nad raportami jest skrajnie niskie, a w wielu przypadkach wręcz zerowe.

Dr Iwona Ładysz przygotowała wystąpienie nt. *Wybranych współczesnych problemów jednostek samorządu terytorialnego w Polsce w latach 2018–2022*. Zwróciła uwagę na wagę samorządu terytorialnego jako elementu ustroju politycznego państwa, konieczność zabezpieczania możliwości realizacji przez niego zadań w ramach zrównoważonego systemu finansów publicznych, zwłaszcza że współcześnie przed samorządem terytorialnym pojawiają się różnorodne wyzwania, inne niż jeszcze kilka lat temu, co sprawia, że coraz bardziej zasadne stają się propozycje nowego spojrzenia na jego działanie, aby mógł skutecznie wspierać rozwój lokalny i regionalny na płaszczyźnie społecznej, gospodarczej i przestrzennej. W ostatnich latach musiał zmagać się z wieloma problemami, w tym: z pandemią Sars-CoV-2 (COVID-19), skutkami lockdownów, a następnie ze skutkami wojny w Ukrainie oraz wzrostem migracji zewnętrznej. Wszystkie te wydarzenia były głównymi czynnikami wpływającymi na sytuację finansową jednostek samorządu terytorialnego. Pojawiły się problemy związane z odbudową stabilności finansowej, przygotowaniem do odpowiedzialnego i efektywnego

wydatkowania środków w ramach nowej perspektywy unijnego wsparcia w latach 2021–2027 oraz środków z Krajowego Planu Odbudowy. Jednym z największych problemów samorządu było zmniejszanie zasobów finansowych społeczności lokalnych i regionalnych w zakresie dochodów własnych i subwencji oraz nieadekwatne do skali ubytków, doraźne zwiększenie dotacji celowych. Problemy te były szczególnie odczuwalne z uwagi na wysoki poziom inflacji w kraju oraz kryzys energetyczny. Dr I. Ładysz przedstawiła też postulowane zmiany, które mogłyby wpłynąć na poprawę sytuacji samorządu i zwiększenie przejrzystości systemu finansów publicznych.

W seminarium naukowym wzięło udział blisko 100 uczestników, zwłaszcza studentów kierunku administracja studiów pierwszego i drugiego stopnia. Warty odnotowania postulatem, który pojawił się w czasie konferencji jest potrzeba stałych spotkań i dyskusji o współczesnych zagrożeniach bezpieczeństwa publicznego, kampanii profilaktycznych oraz innych działań pozwalających uczyć się w praktyce reagowania na różnorodne zagrożenia.